

de. Enhver må jo erkende, at det bliver fremtiden for faget at inddrage de elektroniske medier. Men hvor mange tager erkendelsen alvorligt? Vad gør, og det er flot.

Et andet plus er hans skarpe øre for tvetunget tale på tillidsmandsmøderne. Preben Møller Hansen bliver således ristet over en sagte ild, når Vad piller hans store ord fra hinanden og afslører dem som tomme (s. 72).

I den analyserende anden halvdel savner man en analyse af de økonomiske konsekvenser, hvis de strejkendes krav blev imødekommet. Det havde betydning for opfattelsen af manøvrerum for regering og arbejdsgivere og bliver dermed en del af det samlede billede.

Det er en skam, at bogen har den førnævnte ideologiske slagside, for det er et meget væsentligt emne, der behandles. Og som Vad redegør for, er det blevet betænkeligt stedmoderligt behandlet – om ikke glemt/fortiet – i historiske værker, der burde have behandlet emnet seriøst. Vads kritik omfatter faktisk samtlige større Danmarkshistorier, der er udkommet siden slutningen af 1980'erne. Ikke ét af dem kan slippe fri for kritik for forglemmelse/fortielse eller grove faktuelle fejl.

Lige så velkommen som denne konstatering er, lige så velkommen er Vads insistensen på at ville diskutere, *hvorfor* påskestrejkerne er blevet forsømt af historikerne. For det er tankevækkende. Vad opholder sig en del ved, om der er tale om bevidst manipulation og/eller konspiration, men forkaster det dog (s. 174). Klogeligt, mener denne anmelder. Han forfægter derefter en anden tese, som går ud på, at forglemmelsen/fortielsen eller den sjuskede behandling af strejkerne skyldes, at de ikke passede ind i det gængse billede af firserne som det ny-konservative årti, hvor klassekampen døde. Og at historikerne derfor har fortrængt påskestrejkerne.

Vad har givet bolden op med påpegningsen af dette problem, og ligeså med selve sin undersøgelse af strejkerne. Der er meget at hente i hans undersøgelse, men den kan ikke stå alene. Dertil er den for udialektisk – man savner mere sammenhængende og forpligtende analyser af de strejkendes modparter – og den er for ensidig i sin sympati for strejkebevægelsen. Men videre undersøgelser kan begynde her. Der er da noget at diskutere med.

Niels Wiium Olesen

REGIONAL- OG LOKALHISTORIE

Bo Bramsen (red.): *Strandvejen – før og nu*. 1-2. (Politikens Forlag, 1995). 447 + 431 s., 499 kr.

Bo Bramsen har med dette værk fulgt sin succes i II bind *København – før og nu og aldrig*; det sidste led »og aldrig« om de urealiserede projekter er dog ikke med i det nye værk. Teksten er skrevet af ni kyndige forfattere, mens billedredaktionen med dens fyldige tekster

skyldes Bo Bramsen selv; der er op mod 1.000 illustrationer. Både den løbende tekst og billedteksterne er præget af høj kompetence og sikker, ligefrem stil uden svinkeærinder.

Strandvejen som helhed og dele af den er tidligere behandlet; det viser også den fyldige, systematiske opbyggede litteraturfortegnelse. Der har dog ikke tidligere været tale om en så fyldig fremstilling som her. Der er ikke sam-

lende oversigter undtagen et vue over vejen og dens omgivelser før år 1800 og en skildring af trafikken op fra København til Helsingør, dels pr. dampskib, dels pr. tog. Tidsmæssigt tager hovedteksten sin start omkring 1800 og går mod vore dage, som i denne forbindelse vil sige til tiden omkring 2. Verdenskrig; i særlig grad gælder dette billederne med de tilhørende tekster, hvor overvægten igen især er tiden op til omkring 1. Verdenskrig.

Inden for disse rammer følges næsten bogstavelig talt de omkring 40 kilometer Strandvej hus for hus. Billeder og tekst fortæller om forandringerne fra fiskerlejer til landsteder og villaer og undertiden til lav parkbebyggelse eller etageejendomme. På den måde gives gode indblik i arkitekturens udvikling og fyldige oplysninger om ejerne, dog i betydelig grad styret af bygningernes bemærkelsesværdighed eller ejernes samfundsmæssige placering. Det fyldige register betyder, at værket er af betydelig arkitektur- og personalhistorisk værdi og vil bevare sin værdi langt frem i tiden.

Tilbage står imidlertid, hvad der ikke er med! Bortset fra enkelte steder har man ikke søgt at anlægge nogen egentlig socialhistorisk betragtning ud over vendinger som »borgerskab« eller »højere borgerskab«. Hvor højt var dette borgerskab placeret? Var de enkelte dele af Strandvejen socialt lagdelt? I hvor høj grad havde man tjenestefolk: stuepiger, kokkepiger, kuske, chauffører, gartnere? Og hvordan levede man: tennisbaner, baller hjemme, musikantener eller dans på et af de mange hoteller langs kysten? Det sanitære udstyr, varme anlæg osv.? Beboernes aldersfordeling til de forskellige tider: hvornår var det de solidt funderede borgerlige, hvornår de smarte unge? Det skal indrømmes, at det ville have taget tid; men havde man haft blikket åbent

for sådanne spørgsmål, havde det næppe været uoverkommeligt at efterprøve nogle af spørgsmålene i hvert fald stikprøvevis. Flere af spørgsmålene er for en dels vedkommende besvaret gennem skønlitterære skildringer. Det havde sikkert også været muligt gennem skønlitteratur og erindringer at give et billede af miljøer, der knyttede sig til livet langs Kystbanen. Trods alle disse mangler står det dog fast, at det er blevet en solid håndbog, der tillige er en bog til sammenhængende læsning, og det har ikke været nogen let opgave at løse.

Vagn Dybdahl

Erling Benner Larsen: *Historien om Det store Sølvfund fra Gundestrup*. (Jysk Arkæologisk Selskab, 1995). 227 s., 285 kr.

Hovedhistorien i denne bog er den forbitrede kamp mellem obsternasige og avindsyge småkårsfolk om danefægodtgørelsen for det berømte Gundestrupkar.

Det hele begyndte, da tjenestekarlen Jens Sørensen en majdag i 1891 sammen med et par hjælpere stak tørv i husbondens mose, Rævemose ved Gundestrup i Aars sogn i Vesthimmerland, og overrasket gjorde det store sølvfund. Gendarmerichefen i Hobro, den arkæologiinteresserede Daniel Bruun, beslaglagde hurtigt fundet. Mens videnskabsmænd begyndte at kives bl.a. om den videre eftersøgning, sattes søgnet på den anden ende. Kampen om den store gevinst, danefægodtgørelsen, brød ud i lys lue. I forvejen var stemningen i Aars under Estrupstyret anspændt. Befolkningen var delt i to lejre, hvilket fik ekstra næring i tilstedeværelsen af en gendarmeristation på Aars Kro. En voldsom skudepisode på kroen i 1887 med efterfølgende undtagelsestilstand havde